

VERENIGING VRIENDEN VAN DE AMSTERDAMSE BINNENSTAD

Jaarverslag 2008

Inleiding

In het verslagjaar, dat loopt van de ALV van 12 april 2008 tot de ALV van 18 april 2009, was de vereniging betrokken bij diverse onderwerpen. De belangrijkste die in dit verslagjaar speelden waren Overhoeks, de Unesco-aanwijzing, het Binnengasthuisterrein en de Van Houtenmonumenten. Maar er waren vele andere onderwerpen waar wij eveneens actief waren, bijvoorbeeld in de discussie over de reconstructie van het Mr. Visserplein, de herinrichting van het Rembrandtplein en de verzakking van de Wevershuizen op de Vijzelgracht door de aanleg van de Noord/Zuidlijn. Dat laatste onderwerp heeft op velen misschien wel de meeste indruk gemaakt en ook in het bestuur was het een veelbesproken onderwerp, ook omdat één van de gedupeerden ons bestuurslid Wolbert Vroom was. In het jaarverslag, opgesteld door de secretaris en goedgekeurd door het bestuur, ligt de nadruk op de bespreking van enkele hoofdzaken.

Wevershuizen

De Wevershuizen zijn buitengewoon belangrijke Rijksmonumenten. Het gaat om een serie panden die in één bouwstroom in 1670/71 tot stand gekomen is, in opdracht van de regenten van drie liefdadigheidsinstellingen: het Binnengasthuis, het Burgerweeshuis en het Leprozenhuis. Het doel was de kwijnende textielindustrie in Amsterdam te stimuleren. De wevershuizen zijn ontworpen door de bekende Amsterdamse bouwmeester Philips Vingboons (1607-1678), een leerling van Jacob van Campen en één van de architecten van het Hollands Classicisme. Ze zouden een vroeg voorbeeld van sociale woningbouw kunnen worden genoemd: ze dienden als huisvesting en werkateliers voor wevers die meestal uit het buitenland kwamen. In 1670/71 zijn tussen de Spiegelgracht en Reguliersgracht vijf bouwblokken tot stand gekomen, allemaal volgens het standaardontwerp van Philips Vingboons, die tot op de dag van vandaag het bijzondere karakter van de Weteringbuurt bepalen. Elk wevershuis heeft een exact vierkante voorgevel: het classicisme komt niet tot uitdrukking in de ornamenten, maar in het gehanteerde proportiestelsel. De tijdgenoten spraken over het Noordsche Bos, vanwege de grote hoeveelheid uit Noorwegen geïmporteerde grenen heipalen die de bouwblokken dragen. Een deel van deze 211 woningen bestaat nog, waaronder een aantal op de Vijzelgracht

De eerste verzakking trad op in juni 2008, de nummers 22-28. In september verzakten de nummers 4-6-8. Deze keer bedroeg de verzakking maar liefst 23 cm. Op een informatiebijeenkomst met burgemeester Cohen en de wethouders Herrema en Van Poelgeest was ook de secretaris aanwezig. Uit onderzoek was gebleken dat niet één van de zogenaamde 'zweetvoegen' was gesprongen, maar dat het grondwater bij een andere voeg is weggelopen waar men geen problemen verwachtte. Het weglopen van grondwater heeft de buitengewoon ernstige en extreme verzakking veroorzaakt. De bewoners zijn uitgezet en mogen hun woningen niet meer in. Ze zijn dichtgespijkerd en zowel in- als uitwendig gestut en gestempeld. De vereniging heeft aan wethouder Herrema gevraagd niet alleen de bewoners schadeloos te stellen maar ook in overleg met de eigenaren, desnoods door aankoop, de panden veilig te stellen en een herstelplan te maken, eventueel in samenwerking met Stadsherstel.

Het is duidelijk dat de verzakkingen de geloofwaardigheid van de Noord/Zuidlijn aantasten en dat de tegenstanders van weleer een 'zie-je-nu-wel'-geluid laten horen. Belangrijker is dat wij dankzij wethouder Herrema nu nog beter weten welke risico's de stad met de metroaanleg loopt, zowel financieel als materieel. Pas in 2010 gaat de machine de grond in om de metrotunnels te boren, volgens een nieuwe methode, waar nog geen enkele ervaring mee is, zeker niet onder een stad gebouwd op palen, terwijl het maken van bouwputten zoals op de Vijzelgracht een in onze stad

bekend procedé is. Inmiddels is, zoals u weet, wethouder Herrema afgetreden omdat hij de verantwoordelijkheid voor deze risico's niet wil nemen. Onze vereniging had destijds ernstige twijfels over de metroaanleg onder de Amsterdamse binnenstad. Die twijfels zijn niet kleiner geworden. We zullen de metroaanleg met argusogen blijven volgen.

Overhoeks

Ook ten aanzien van dreigende nieuwe hoogbouw in de directe omgeving van de historische binnenstad was 2008 een rampjaar voor de binnenstad. In eerdere jaarverslagen hebben wij melding gemaakt van ons verzet tegen het plan om aan de overzijde van het IJ, recht tegenover het Centraal Station, vijf hoogbouwtorens van maximaal 115 meter hoog te bouwen. Dat is een niet geringe, grensverleggende hoogte. De Overhoekstoren (de oude Shell-toren) is 80 meter hoog, de Rembrandttoren van de Omval is 135 m hoog. De vereniging was op 2 mei 2006 in beroep gegaan bij de Raad van State tegen het bestemmingsplan. Op 22 mei 2008, in dit verslagjaar, vond de hoorzitting plaats en op 2 juli volgde de uitspraak: de bezwaren van de vereniging werden ongegrond verklaard – vooral omdat de hoogbouw niet in strijd is met de hoogbouwvisie van de gemeente. Daardoor is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden. De komst van een Manhattan aan het is weer een stap dichterbij gekomen. De bouwplannen zullen binnenkort ter visie worden gelegd.

De hoogste toren, de zogenaamde Sky Tower, wordt ontworpen door UN Studio van Ben van Berkel, de architect van de Nieuwezijds Kolk. Het bezwaar van de vereniging luidt dat de hoogbouw te zien zal zijn vanuit belangrijke zichtlijnen vanuit de binnenstad en dat sprake is van een muur van bebouwing. In die geest heeft de vereniging schriftelijk gereageerd op de concept-welstandscriteria. Daaruit bleek dat de strip nog meer een muur gaat worden dan in de eerdere plannen al sprake van was. Slechts de twee torens met bijzondere bestemming zijn in lichte materialen en kleur uitgevoerd (90 en 110 meter hoog). De drie overige torens uit het eerste plan waren toen zes bouwmassa's. Nu zijn er twee bakstenen carrés, waarin de drie woontorens zijn verwerkt. Beide zijn een dik en grof gebouw van vrij donker metselwerk, de zuidelijke aansluitend bij het te behouden Groot Lab. Op het lab komen één tot twee lagen. Het plan lijkt in niets op het MER van 2003, waarin er nog enigszins doorzicht was. De gebouwen vallen niet meer weg tegen de lucht maar lijken, zeker bij regenachtig weer, heel zwaar. We zien overal in de stad hoe dat er uit ziet, maar dan bij veel lagere bebouwing (denk bijvoorbeeld aan de donkere bouwmassa's op het Westerdokseiland die nu de historische binnenstad op de Prinsengracht afsluiten). Van de hoogte 75 en 100 meter zijn er ons inziens geen donkere baksteengebouwen bekend in Amsterdam. Ook in dat opzicht zijn deze welstandscriteria grensverleggend. Stadsdeel Noord zag naar aanleiding van onze zienswijze geen aanleiding de criteria aan te passen en beperkte zich vooral tot triomfantelijke uitspraken over de uitspraak van de Raad van State. Het standpunt van het stadsdeel kan als volgt, in de eigen woorden, worden samengevat: "Hier ontstaat een voor Amsterdam, nieuw stedelijk milieu, in voor Nederlandse begrippen hoge dichtheid. (...) Gezien vanaf het 17de-eeuwse stadsfront aan het IJ zal de hoogbouw op een aantal punten, tussen de 19de-eeuwse eilanden door, in het stadsbeeld zichtbaar zijn. Dat maakt duidelijk dat de stad niet ophoudt bij de spoordijk die sinds de bouw van het Centraal Station de stad van het IJ afsnijdt."

Kortom, het moet een visitekaartje van Noord worden. Het stadsdeel wil concurreren met het oude centrum en dat betekent in de praktijk overtreffen door vooral heel hoog te bouwen. Onze hoop is daarom nu gevestigd op de gemeente die, als een gevolg van de hele discussie rond Overhoeks, bezig is een nieuwe hoogbouwvisie te ontwikkelen met het uitgangspunt dat niet de stadsdelen maar de centrale stad de regie in handen heeft wat betreft locatie en omvang van hoogbouwclusters. Er is dus een stedenbouwkundige visie nodig op de stad als geheel. De nieuwe hoogbouwvisie werd door wethouder Herrema aangekondigd voor de zomer van 2008, maar is door allerlei vooral interne discussies in het gemeentelijke apparaat tussen de diverse diensten, waarbij ook BMA is betrokken, ernstig vertraagd. Wij zullen de vinger op de pols houden. Wat vooral ook

nodig is, is een brede maatschappelijke discussie in de stad zelf. De VVAB zou daar een impuls aan kunnen geven zodra de concept-hoogbouwnota wordt vrijgegeven.

Unesco-aanwijzing van de Amsterdamse binnenstad

In het verlengde van de discussie over Overhoeks was er veel publicitaire ophef over de Unesco-aanwijzing van de Amsterdamse binnenstad en de vereniging heeft daar ook aan bijgedragen door deze twee dossiers met elkaar te verbinden. Dit heeft enige vertraging veroorzaakt, omdat de indieners, het Rijk en de gemeente, zich genoodzaakt voelden eventuele lastige vragen van de Unesco reeds in het nominatiedossier te beantwoorden. Uiteindelijk is het er dan toch van gekomen en op 30 januari 2009 werd de officiële nominatie van Amsterdam voor de Werelderfgoedlijst met de aanbidding van het dossier in Parijs een feit. Het werd gevierd met een boottocht door de grachten met minister Plasterk op 19 februari. Namens de vereniging waren de voorzitter en de secretaris aanwezig. De Unesco zal in 2010 een beslissing nemen.

Voor onze vereniging is de Unesco-aanwijzing uiteraard een belangrijk onderwerp. Zo belangrijk dat op 17 december 2008 een extra ledenvergadering over dit onderwerp plaatsvond, in het vertrouwde adres van Kapitein Zeppos in het Gebed Zonder End waar we ook onze maandelijkse borrels houden. Ondanks alle kritiek vanuit onze vereniging op de wijze, waarop het gemeentelijk beleid en enkele bouwprojecten zoals het Binnengasthuisterrein en Overhoeks worden vergoelikt – terwijl de herbouw van de Haringpakkerstoren als een bedreiging voor de Unesco-aanwijzing werd gepresenteerd –, en ook terechte vragen over de keuze van het kerngebied en de bufferzone – beide binnen de begrenzing van het beschermd stadsgezicht –, koos de vereniging uiteindelijk toch voor het ondertekenen van de intentieverklaring, in bijzijn van Esther Agricola van BMA, waarmee de vereniging zich als ‘stakeholder’ committeert aan het beoogde Werelderfgoed.

Voor ons gaf de doorslag dat de aanwijzing moet worden gezien als een internationale erkenning van de bijzondere waarde van de Amsterdamse binnenstad en dus tevens het grote belang van alle particuliere en gemeentelijke inspanningen onderkent voor behoud en herstel, van de jaren zeventig van de vorige eeuw, toen de herstelbeweging begon, tot het heden en ook voor de toekomst. De aanwijzing wijst ook de weg naar een beter beleid. De Unesco stelt dat conservering het uitgangspunt van het beleid dient te zijn en dat is iets wezenlijks anders dan het huidige dogma van het evenwicht tussen behoud en herstel enerzijds en sloop en nieuwbouw anderzijds waardoor andere belangen altijd prevaleren. Naar onze overtuiging zal de Unesco vragen stellen over het Binnengasthuisterrein, de Noord/Zuidlijn, Overhoeks, de reclameregels, enzovoort, enzovoort, en niet over de relatief toch zeer onschuldige Haringpakkerstoren die immers het stadsgezicht op een aangetast deel van de binnenstad herstelt.

Haringpakkerstoren

De vereniging was dit verslagjaar ook betrokken bij de herbouw van de Haringpakkerstoren. We hebben onze teleurstelling uitgesproken over de opschorting van de procedure voor de bestemmingsplanwijziging, o.a. op het min of meer jaarlijkse gesprek dat de voorzitter en de secretaris met stadsdeelvoorzitter Iping hebben. Het opschorten was gebeurd vanwege o.a. een negatief advies van de Rijksdienst waarin werd gepleit voor een toren van glas en staal dat al dateerde van 2007 (en waarover de secretaris schreef in Binnenstad 223/224, oktober 2007). De achterliggende gedachte van de Rijksdienst is dat nieuwbouw – zoals men de Haringpakkerstoren ziet – eigentijds dient te zijn. Alleen een toren van glas en staal kan in dat denken het karakter van onze tijd uitdrukken. Stadsdeel Centrum werd door de Rijksdienst in een positie gemanoeuvreed dat zij moest kiezen tussen de aanwijzing van de binnenstad op de Werelderfgoedlijst en de herbouw van de Haringpakkerstoren. Het stadsdeel koos uiteraard voor de Unesco-aanwijzing en schortte, zoals gezegd, de bestemmingsplanprocedure op. Er is op dit ogenblik nog geen uitzicht op een herstart van de procedure, waardoor de herbouw van de Haringpakkerstoren wel eens zou kunnen worden uitgesteld tot de aanwijzing van de binnenstad op de Werelderfgoedlijst een feit is.

Naar wij hebben begrepen geeft men het bij Stadsherstel niet op en heeft men zelfs een inhoudelijk goed onderbouwde verdediging geschreven dat in een eventuele Unesco-discussie een rol zal spelen.

Van Houtenmonumenten

Dat de herbouw van de Haringpakkerstoren in een specifiek-Amsterdamse traditie staat, blijkt o.a. uit de Van Houtenmonumenten. Dat zijn monumenten genoemd naar de bouwkundige E. van Houten, (hoofd)inspecteur van het Gemeentelijke Bouw- en Woningtoezicht, die vanaf de jaren twintig van de vorige eeuw ijverde voor het behoud en de herplaatsing van historische geveltoppen van gesloopte Amsterdamse woonhuizen. Toen Van Houten omstreeks 1912 de plaatwerken van het in de vergetelheid geraakte Grachtenboek van Caspar Philips (1768-1771) terugvond, leken deze gravures hem direct van nut bij de uitoefening van zijn vak. In 1922 liet hij de platen opnieuw uitgeven. Zijn officiële taak was erop toe te zien dat woningen voldeden aan de in 1901 ingestelde Woningwet. Toen echter mede als gevolg daarvan veel oude panden onbewoonbaar werden verklaard en wegens bouwvalligheid werden afgebroken, verdwenen ook fraai gebeeldhouwde geveltoppen en andere natuurstenen ornamenten in de puinbak. Door toedoen van inspecteur Van Houten zijn in de jaren twintig en dertig circa tweehonderd natuurstenen toppen op eenvoudige, nieuw gebouwde gevels herplaatst. De Van Houtenmonumenten zijn volgens de bepalingen van de Woningwet gebouwd in een stijl die we nu historiserende architectuur zouden noemen. Behalve aan de oude geveltop zijn ze te herkennen aan de onevenwichtige verhoudingen van de gevel (gelijke verdiepinghoogten) en aan het typische jaren-dertig-metselwerk met brede, diepliggende voegen en de voor die tijd gangbare baksteen. Tegen de achtergrond van de oprichting van de Bond Heemschut in 1911 en de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg in 1918 kan Van Houten gezien worden als pionier van de Amsterdamse monumentenzorg, die niet alleen oog had voor afzonderlijke monumentale gebouwen, maar ook met de beperkte middelen die tot zijn beschikking stonden bijdroeg aan het behoud van het karakter van de gehele monumentale stad. Na de Tweede Wereldoorlog zou het idee van Van Houten om geveltoppen te herplaatsen worden voortgezet door Stadsherstel.

De vereniging staat op het standpunt dat de Van Houtenmonumenten als zelfstandige objecten uit de jaren dertig van de vorige eeuw bescherming genieten en dus niet alleen vanwege de herplaatste geveltop uit de 17de of 18de eeuw. Sommige Van Houtenmonumenten zijn Rijksmonumenten, andere zijn gewaardeerd als Orde 2 op de waarderingskaart van het beschermd stadsgezicht. De bescherming op grond van de ordenkaart is zoals bekend boterzacht, waarover de vereniging in september 2008 een brief aan het stadsdeelbestuur schreef. Maar zelfs de Rijksbescherming van de Van Houtenmonumenten bleek te wensen over te laten, door toedoen van de Rijksdienst die de bescherming alleen betrekking liet hebben op de herplaatste geveltop: het pand is een monument 'vanwege' de herplaatste geveltop. Op grond daarvan had de Rijksdienst geen bezwaar tegen de sloop van het Rijksmonument Rozenstraat 72, onderdeel van de Cluster Schievink.

Dat was de kern van het conflict, formeel tussen de vereniging en stadsdeel Centrum, dat ons in dit verslagjaar bij de Raad van State bracht. Op 3 september 2008 deed de Raad van State uitspraak, een merkwaardige uitspraak: de vereniging kreeg op inhoudelijke gronden gelijk, maar Rozenstraat 72 mag toch gesloopt worden – vanwege de integrale afweging tussen monumenten- en andere belangen. De Raad van State bevestigde ons standpunt dat het gehele Rijksmonument is beschermd, ondanks de 'vanwege'-formulering in de redengevende beschrijving. Dat betekende dat de Vanwegebescherming is gesneuveld en dus het gehele Van Houtenmonument is beschermd. Op grond van deze uitspraak bleek het niet meer nodig om de Van Houtenpanden te beschermen met een aanvullende gemeentelijke aanwijzing en stadsdeel Centrum staakte de voorbereiding daarvan. Deze belangrijke overwinning voor de vereniging heeft Rozenstraat 72 echter niet kunnen redden: de sloop daarvan is inmiddels begonnen en zal op het moment dat dit jaarverslag wordt vastgesteld, zijn voltooid. Het Van Houtenmonument is daarmee verdwenen, maar de top zal ter plaatse

terugkeren. Belangrijker is echter dat de Van Houtenmonumenten niet meer vogelvrij zijn dan alle andere monumenten, wat voor onze rechtsgang wel nog het geval was.

Binnengasthuisterrein

De ene procedure is beëindigd, een andere is begonnen. In dit verslagjaar is de vereniging naar de rechter gestapt in verband met de verlening van de monumentenvergunning voor de sloop van twee Rijksmonumenten op het Binnengasthuisterrein in het kader van de nieuwbouw voor een nieuwe universiteitsbibliotheek. De vergunning – in feite een sloopvergunning – werd verleend op dezelfde dag als de vereniging, nog binnen de termijn van tervisielegging, een zienswijze indiende tegen het conceptbesluit. Door de vergunning nog binnen de termijn van de tervisielegging te verlenen, heeft het stadsdeel onzorgvuldig gehandeld. Onze zienswijze kon daardoor niet bij de besluitvorming worden betrokken. Het stadsdeel moest wel omdat de vergunning anders van rechtswege zou zijn verleend. Hoe dan ook, wij zullen deze procedurele tekortkomingen bij de rechter een gebrek noemen – onze belangrijkste grief is dat van een integrale belangenafweging geen sprake is geweest: het stadsdeel had de beslissing op voorhand al genomen de Rijksmonumenten te slopen, niet alleen voorafgaand aan de zienswijzen, zelfs al voordat de Rijksdienst advies had uitgebracht. Gegeven de snelheid waarin zij haar principiële besluit nam is het des te merkwaardiger dat men de procedure van de monumentenvergunning zo lang heeft laten duren zodat zelfs niet eens de schijn kon worden gewekt dat de zienswijzen serieus waren bekeken.

Procedurele gebreken of niet het gaat ons natuurlijk om de inhoud van de zaak. Op verzoek van onze vereniging heeft architectuurhistoricus en docent aan de UvA, dr. Gerrit Vermeer een onafhankelijke waardestelling gemaakt die als bijlage aan de zienswijze is gevoegd. De waardestelling bevestigt de reeds bestaande waardestellingen en onderstreept opnieuw de bijzondere cultuurhistorische en kunsthistorische waarde van de tot sloop veroordeelde gebouwen. Ook wordt gewezen op de rol die deze gebouwen vervullen binnen het totale complex. Door de bouw van de universiteitsbibliotheek gaan niet alleen twee waardevolle Rijksmonumenten verloren, maar verliest ook het gebied als geheel veel van zijn waarde. De conclusies luiden:

1. Het Binnengasthuisterrein vertegenwoordigt unieke stedenbouwkundige waarden als de laatste plek in Amsterdam waar de ruimtelijke kwaliteiten van een kloosterkwartier nog te beleven zijn – zij het in een 19de-eeuwse gedaante – en deze waarden gaan door de sloop van de gebouwen en de bouw van de bibliotheek verloren.
2. De ensemblewaarde van het Binnengasthuisterrein, als een uiterst zeldzaam geheel van afzonderlijke gebouwen, gaat door de sloop/nieuwbouw verloren. De resterende gebouwen verliezen hun historische en stedenbouwkundige samenhang en context, ook al omdat het nieuwe ontwerp er op geen enkele manier aan refereert.
3. De representatieve waarde voor de ontwikkeling en de typologie van het ziekenhuis is zeer hoog. Het Binnengasthuisterrein vormt een staalkaart van de typologische ontwikkeling van het ziekenhuis in de belangrijke periode van circa 1870 tot 1900. Dit geheel zou van het belangrijkste en meest opmerkelijke object worden beroofd.
4. Vanwege de schakelfunctie van een aantal gebouwen en in het bijzonder de Tweede Chirurgische Kliniek en het aangrenzende Zusterhuis tussen de 19de-eeuwse historiserende architectuur en de utilitaire en rationalistische stromingen in de 20ste eeuw dienen de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis van de architect Poggenbeek gehandhaafd te blijven.

De vereniging schrijft in haar zienswijze dat stadsdeel Centrum zou moeten optreden voor het behoud van de als Rijksmonument beschermde gebouwen op het Binnengasthuisterrein, niet alleen vanwege het belang van de individuele objecten maar ook omdat deze gebouwen de dragers vormen van de beschermde stedenbouwkundige structuur van een beschermd stadsgezicht in de zin van de Monumentenwet. Gelet ook op de ambitie van de gemeente Amsterdam, het Rijk en de stakeholders, waaronder de UvA, om de grachtengordel van Amsterdam te plaatsen op de

Werelderfgoedlijst van UNESCO met de binnenstad als bufferzone, dient deze aantasting van dit gebied met grootschalige nieuwbouw door het stadsdeel afgewezen te worden.

De vereniging sluit zich in haar zienswijze aan bij het advies van RACM, ondertekend door minister Plasterk. Dat ministeriële advies is opmerkelijk door de ferme bewoordingen waarin het is gesteld: "Het dichtbouwen van de bestaande open binnenruimte, zoals thans omsloten door de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis, is zeer ongewenst. Hierdoor ontstaat een verder verlies van de identiteit van het gebied, gevormd door de gesloten hovenstructuur". En: "Van begin af aan lijkt het programma te groot geweest om nieuwbouw op deze plek te realiseren die recht kan doen aan zowel de bestaande monumentale bebouwing als aan handhaving c.q. versterking van de karakteristieke hovenstructuur". Tenslotte: "De inspanningen die voor het ontwerp zijn verricht rechtvaardigen naar mijn mening dan ook niet het doen verdwijnen van een gebouw van sociaal-cultuurhistorisch en architectuurhistorisch nationaal belang. Gelet op het bovenstaande bestaan er vanuit het oogpunt van monumentenzorg ernstige bezwaren tegen de uitvoering van het hierboven beoordeelde plan en adviseer ik u derhalve negatief". Aldus de minister.

De vereniging heeft de volgende stap genomen en bezwaar aangetekend bij de Rechtbank Amsterdam tegen de monumentenvergunning. – wat de Rijksdienst overigens heeft nagelaten. We denken een zeer sterke zaak te hebben. Wij hopen dat de procedures die wij uiteraard zo lang mogelijk willen laten duren, ook tot nieuwe politieke discussies in de deelraad en tot onenigheid in de UvA zelf leidt waardoor het College van Bestuur de huidige ramkoers verlegt. In de deelraad is inmiddels een motie aangenomen waarin het stadsdeelbestuur wordt opgedragen te zoeken naar alternatieven. Dat zou het voormalige Fortisgebouw aan het Rokin kunnen zijn, een gebouw met een vloeroppervlakte van ca. 20.000 waarvoor de gemeente een nieuwe bestemming zoekt. Op dit terrein stond het Sint Pietersgasthuis, één van de voorlopers van het latere Binnengasthuis. Deze locatie bevindt zich op korte afstand van het Binnengasthuisterrein, centraal in de binnenstad en zal door de aanleg van de Noord/Zuidlijn straks zeer goed bereikbaar zijn. De universiteitsbibliotheek zou in dit enorme gebouwencomplex gemakkelijk passen. Bovendien zou vervanging van dit slecht in de binnenstad passend gebouw door representatieve nieuwbouw de kwaliteit van de historische binnenstad vergroten zonder dat daarvoor Rijksmonumenten moeten worden gesloopt zoals op het Binnengasthuisterrein het geval is. Wordt vervolgd!

Kroonlantaarns

Dit jaarverslag kan en mag niet voorbij gaan aan het feit dat na tien jaar strijd voor de terugkeer van de authentiek-Amsterdamse kroonlantaarn in november 2008 de eerste nieuwe kroonlantaarns zijn geplaatst, op de Keizersgracht tussen de Herenstraat en de Leliegracht. Op 6 november werden de kroonlantaarns onthuld door wethouder Herrema. Met de plaatsing van de eerste nieuwe kroonlantaarns begint een vervangingsoperatie die zeker zeven en mogelijk zelfs vijftien jaar gaat duren – afhankelijk van de door de gemeente beschikbaar gestelde gelden. Een motie in de gemeenteraad om de plaatsing van de nieuwe grachtenlantaarns te bespoedigen werd ingetrokken toen bleek dat een versnelde plaatsing meer geld kost. Het zoeken is nog naar het geld, mogelijk komt er een oplossing bij een volgende begroting. Echter, met nieuwe kostenoverschrijdingen van de Noord/Zuidlijn zal het eerder langer dan korter duren. Hoe dan ook, de komende jaren zullen vele bewoners worden verrast door de plotselinge komst van historische lantaarns, die overigens niet oranje maar wit licht verspreiden.

Amsterdam Verjaardag

Op 27 oktober 2008 vond de Amsterdam Verjaardag plaats in het restaurant van het Amsterdams Historisch Museum met als thema 'Amsterdam en de macht'. Het was een druk bezochte en geanimeerde bijeenkomst. Het was de eerste keer dat de Amsterdam Verjaardag werd gevierd in samenwerking met het museum. Ook voor het eerst was er een bezoek van schoolkinderen aan de burgemeester georganiseerd. Helaas heeft de gemeente niet tijdig gereageerd op ons verzoek de

Amsterdamse vlag op de Westertoren te hijsen, een feit dat enige persaandacht heeft gekregen. De Amsterdam Verjaardag werd ook dit jaar georganiseerd door een commissie onder leiding van Carmen Flagiello. In de commissie zaten behalve Carmen Flagiello namens onze vereniging ook vertegenwoordigers van het Genootschap Amstelodamum en de Bond Heemschut.

Uit de vereniging

Dat brengt mij op het reilen en zeilen van onze vereniging. Het bestuur vergadert eens in de zes weken. Het afgelopen jaar vond een bijna-wekelijks overleg op maandagochtend van het dagelijks bestuur bestaande uit de voorzitter, de secretaris en de penningmeester. Dat is nieuw voor onze vereniging. Wij denken daardoor sneller te kunnen reageren op ontwikkelingen en ook beter leiding te kunnen geven aan de vereniging. Het bestuur heeft dit verslagjaar één extra ledenvergadering georganiseerd, in dezelfde bovenzaal als de maandelijkse borrels plaatsvinden.

De maandelijkse borrels hebben in dit verslagjaar een nog belangrijkere plaats in onze vereniging gekregen dan daarvoor al het geval was. Het bezoek neemt belangrijk toe, met als gevolg dat naar een andere locatie moet worden uitgekeken, ook omdat de trappen naar de bovenzaal voor sommigen een onneembare barrière vormen. Met deze kanttekening kan niet ontkend worden dat de maandelijkse borrels een belangrijk contactmoment is tussen het bestuur en de leden en ook tussen de actieve en minder actieve leden. Het bestuur hoopt dat de borrels ook het startpunt worden voor nieuwe activiteiten en dus dat op deze borrels mensen worden gevonden die iets voor de vereniging kunnen betekenen.

De Werkgroepen Waakhond en Water en de Excursiecommissie brengen zoals gebruikelijk afzonderlijke jaarverslagen uit. Het aantal actieve leden in deze werkgroepen is gering. Het is een te kleine basis voor het werk dat moet gebeuren. Niet alleen dient het ledental van onze vereniging te groeien, ook de harde kern van actieve leden moet groeien. Wij moeten ons daarbij beseffen dat niet iedereen in staat is naast haar of zijn werk vrijwilligerswerk te doen. Dat betekent dat een goede ondersteuning van het werk van de werkgroepen van groot belang is. Het bestuur gaat zich over dit onderwerp buigen om te bezien welke verbeteringen hier mogelijk is, uiteraard in goed overleg met de werkgroepen.

Vastgesteld door het bestuur op 2 maart 2009.